

Kömür ocaklarında çalışan işçilere ödenen ihbar ve kıdem tazminatlarının Gelir ve Damga Vergisi hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	DAMGA VERGİSİ KANUNU
Özelge no	90792880-155.01.05.02[2013/2569]-143
Tarih	12.02.2015

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

ANKARA VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

(Mükellef Hizmetleri KDV ve Diğer Vergiler Grup Müdürlüğü)

Sayı : 90792880-155.01.05.02[2013/2569]-143

12/02/2015

Konu : Kömür ocaklarında çalışan işçilere

ödenen ihbar ve kıdem tazminatlarının Gelir ve Damga Vergisi hk.

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzun incelenmesinden, şirketiniz tarafından kömür ocaklarında çalışan işçilerden işten çıkartılanlara; 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında ödenen ihbar tazminatı ile 1475 sayılı eski İş Kanununun yürürlükte kalan 14 üncü maddesi kapsamında ödenen kıdem tazminatlarından gelir vergisi ve damga vergisi tevkifatı yapıp yapılmayacağı hususunda Vergi Dairesi Başkanlığımız görüşünün istenildiği anlaşılmıştır.

A-GELİR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 61 inci maddesinde, "Ücret, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir..." hükmü yer almış, 62 nci maddesinde ise, "İşverenler, hizmet erbabını işe alan, emir ve talimatları dahilinde çalıştıran gerçek ve tüzel kişilerdir..." denilmiştir.

Aynı Kanunun "Ücretlerde" başlıklı 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinde,

"3. Toprak altı işletmesi halinde bulunan madenlerde cevher istihali ve bununla ilgili diğer bütün işlerde çalışanların münhasıran yer altında çalıştıkları zamanlara ait ücretleri;" gelir vergisinden istisna edildiği hükme bağlanmıştır.

25.02.1982 tarihli ve 17616 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 135 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nin "I-İstisna ve Muafıklar" başlıklı bölümünün "D-Ücretlerde İstisnalar" başlıklı ayrımında,

"1. Toprak Altı Maden İşletmelerinde Çalışanların Ücretlerine Uygulanacak İstisna:

Bilindiği gibi, bu konuya ilişkin açıklamaların yapıldığı 128 Seri Sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliğinde toprak altı işletmesi halinde bulunan madenlerde cevher istihali ve bununla ilgili diğer işlerde çalışan işçi, mühendis, jeolog, topoğraf gibi hizmet erbabının münhasıran yer altında çalıştıkları zamanlara ait ücretleri ile bu tür hizmet erbabına yıllık dönemler itibariyle yapılan ikramiye ve benzeri nitelikteki ödemelerin yer altında çalışılan süreye isabet eden kısımlarının Gelir Vergisi Kanununun 23/3 üncü maddesi gereğince vergiden istisna edileceği açıklanmıştır.

Buna göre, toprak altı işletmesi halinde bulunan madenlerde cevher istihali ve bununla ilgili diğer bütün işlerde çalışan hizmet erbabına hafta tatili ve genel tatil günleri için ödenen ücretlerin de yer altında geçen zamana isabet eden kısımları vergiden müstesna tutulacak; resmi tatil günleri dışında kalan izin günlerine ilişkin olarak ödenen ücretler ise, istisna kapsamına dâhil edilmeyerek vergiye tabi tutulacaktır. Bu tür hizmet erbabının istisna kapsamına dâhil bulunmayan ve vergiye tabi tutulacak ücretlerinin vergilendirilmesinde ücretin ödeme dönemine göre genel, özel ve varsa sakatlık indirimleri uygulanacaktır... " açıklamaları yer almıştır.

Aynı Kanunun 25/7 nci maddesinde, "1475 ve 854 sayılı Kanunlara göre ödenmesi gereken kıdem tazminatlarının tamamı ile 5953 sayılı Kanuna göre ödenen kıdem tazminatlarının hizmet erbabının 24 aylığını aşmayan miktarları (hizmet ifa etmeksizin ödenen ücretler tazminat sayılmaz)" nın vergiden istisna edileceği hükme bağlanmış olup, maddede belirtilen istisna kısmını aşan tutar ise ücret olarak vergilendirilecektir.

Öte yandan, 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinde,

"Kıdem tazminatı: Bu Kanuna tabi işçilerin hizmet akitlerinin:

- 1. İşveren tarafından bu Kanunun 17 nci maddesinin II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında,
- 2. İşçi tarafından bu Kanunun 16 ncı maddesi uyarınca,
- 3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla,
- 4. Bağlı bulundukları kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyla;

•5. 506 Sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (a) ve (b) alt bentlerinde öngörülen yaşlar dışında kalan diğer şartları veya aynı Kanunun Geçici 81 inci maddesine göre yaşlılık aylığı bağlanması için öngörülen sigortalılık süresini ve prim ödeme gün sayısını tamamlayarak kendi istekleri ile işten ayrılmaları nedeniyle,

Feshedilmesi veya kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi arzusu ile sona erdirmesi veya işçinin ölümü sebebiyle son bulması hallerinde işçinin işe başladığı tarihten itibaren hizmet aktinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır.

Ancak, toplu sözleşmelerle ve hizmet akitleri ile belirlenen kıdem tazminatlarının yıllık miktarı, Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek Devlet memuruna 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre bir hizmet yılı için ödenecek azami emeklilik ikramiyesini geçemez."

hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 22.05.2003 tarih ve 4857 sayılı İş Kanununun 120 nci maddesi ile 1475 sayılı Kanunun kıdem tazminatını düzenleyen 14 üncü maddesi hariç diğer maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Ayrıca, 4857 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinde,

"Diğer mevzuatta 1475 sayılı İş Kanununa yapılan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır.

Bu Kanunun 120 nci maddesi ile yürürlükte bırakılan 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının 1 inci ve 2 nci bendi ile onbirinci fıkrasında, anılan Kanunun 16, 17 ve 26 ncı maddelerine yapılan atıflar, bu Kanunun 24, 25 ve 32 nci maddelerine yapılmış sayılır."

hükmü yer almaktadır.

Buna göre, 1475 sayılı İş Kanunu uyarınca belirlenen kıdem tazminatı tavan miktarının üzerinde bir ödeme yapılması halinde bu ödeme istisna niteliğinde olmadığından ücret olarak vergiye tabi tutulması gerekmektedir.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar uyarınca, şirketinizin toprak altı işletmesi halinde bulunan madenlerde cevher üretiminde çalışan personelin;

- - Çalışma sürelerinin tamamını yeraltında geçirmeleri halinde, bu sürelerle ilişkin olarak ödenen kıdem ve ihbar tazminatlarının tamamının Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi uyarınca istisna edilmesi,
- - Çalışma sürelerinin bir kısmını yeraltında geçirmeleri durumunda, yeraltında çalışılan süreye isabet eden kıdem ve ihbar tazminatının söz konusu hüküm uyarınca gelir vergisinden istisna edilmesi,

- - Yer üstünde çalışılan süreye isabet eden kıdem tazminatının, 1475 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde yer alan esaslar uyarınca ödenen kısmının, Gelir Vergisi Kanununun 25 inci maddesinin birinci fıkrasının (7) numaralı bendi uyarınca kıdem tazminatı olarak dikkate alınması ve gelir vergisinden müstesna tutulması, 1475 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi gereğince ödenmesi gereken miktardan fazla olan (kıdem tazminatının istisna miktarını aşan) kısmının ise ücret hükümlerine göre gelir vergisine tabi tutulması,
- - Yer üstünde çalışılan süreye isabet eden ihbar tazminatı kısmının ücret hükümlerine göre gelir vergisine tabi tutulması,

gerekmektedir.

B-DAMGA VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

488 sayılı Damga Vergisi Kanununun I inci maddesinde, bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtların damga vergisine tabi olduğu; 3 üncü maddesinde, damga vergisinin mükellefinin kağıtları imza edenler olduğu ve resmi dairelerle kişiler arasındaki işlemler nedeniyle düzenlenen kağıtların damga vergisinin kişiler tarafından ödeneceği; 9 uncu maddesinde ise, bu Kanuna ekli (2) sayılı tabloda yazılı kâğıtların damga vergisinden müstesna olduğu hüküm altına alınmıştır.

Mezkur Kanuna ekli (1) sayılı tablonun "IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar" başlıklı bölümünün 1/b fıkrasında, maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediye olunduğu takdirde nakli veya tediye temin eden kağıtların nispi damga vergisine tabi olduğu; (2) sayılı tablonun "III- İşçiler, çiftçiler ve göçmenlerle ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün 3 üncü fıkrasında, toprak altı işletmesi halinde bulunan madenlerde cevher istihsalı ve bununla ilgili diğer bütün işlerde çalışan işçilerin yeraltındaki çalıştıkları günlere ait ücretleri ve primlerinin-ödenmesinde düzenlenen kağıtların; aynı tablonun "IV-Ticari ve medeni işlerle ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün 34 üncü fıkrasına 5535 sayılı Kanunun 8 inci maddesi ile eklenen ibare uyarınca da, Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinde belirtilen ücretlere ilişkin kâğıtların damga vergisinden istisna olduğu hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar uyarınca, şirketinizin toprak altı işletmesi halinde bulunan madenlerde cevher üretiminde çalışan personelin;

- - Çalışma sürelerinin tamamını yeraltında geçirmeleri halinde, bu sürelerle ilişkin olarak ödenen kıdem ve ihbar tazminatları nedeniyle düzenlenen kağıtların 488 sayılı Damga Vergisi Kanuna ekli (2) sayılı tablonun IV/34 fıkrası uyarınca damga vergisinden istisna edilmesi,
- - Çalışma sürelerinin bir kısmını yeraltında geçirmeleri durumunda, yeraltında çalışılan süreye isabet eden kıdem ve ihbar tazminatına ilişkin ödemeler nedeniyle düzenlenen kağıtların söz

konusu hüküm uyarınca damga vergisinden istisna edilmesi,

- - Yer üstünde çalışılan süreye isabet eden kıdem tazminatı ve ihbar tazminatına ilişkin olarak düzenlenen kağıtların 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (1) sayılı tablonun IV/I-b fıkrası uyarınca damga vergisine tabi tutulması,

gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 12.09.2026